

Категорія справи № 343/1500/15-ц: **Цивільні справи (до 01.01.2019); Позовне провадження; Спор, що виникають із сімейних правовідносин; Спор, що виникають із сімейних правовідносин про розірвання шлюбу.**

Надіслано судом: **не визначено.** Зареєстровано: **12.06.2018.** Оприлюднено: **12.06.2018.**

Дата набрання законної сили: **30.05.2018**

Номер судового провадження: **не визначено**

Верховний
Суд

Постанова

Іменем України

30 травня 2018 року

м. Київ

справа № 343/1500/15-ц

провадження № 61-23861св18

Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду:

головуючого - Висоцької В. С.,

суддів: Лесько А. О., Мартєва С. Ю., Фаловської І. М., Штелик С. П. (суддя-доповідач)

учасники справи:

позивач - ОСОБА_1

відповідач - ОСОБА_2,

розглянув в порядку спрощеного позовного провадження касаційну скаргу ОСОБА_1 на рішення апеляційного суду Івано-Франківської області від 21 квітня 2017 року в складі суддів: Горблянського Я. Д., Максюті І. О., Фединяка В. Д.,

В С Т А Н О В И В :

Відповідно до пункту 4 розділу XIII Перехідні положення ЦПК України у редакції Закону України № 2147-VIII від 03 жовтня 2017 року «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» касаційні скарги (подання) на судові рішення у цивільних справах, які подані і розгляд яких не закінчено до набрання чинності цією редакцією Кодексу, передаються до Касаційного цивільного суду та розглядаються спочатку за правилами, що діють після набрання чинності цією редакцією Кодексу.

У липні 2015 року ОСОБА_1 звернувся до суду із позовом до ОСОБА_2 про розірвання шлюбу та визначення місця проживання малолітніх дітей.

Позов обґрунтовано тим, що 07 вересня 2010 року він з ОСОБА_2 зареєстрували шлюб, від якого мають дітей: ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_2, та ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_3.

З серпня 2012 року дружина змінила свою поведінку в сім'ї, відношення до нього, стала часто вживати спиртні напої, залишати дітей без нагляду. На початку 2015 року відповідач не приходила додому по декілька діб. Грошові кошти, отримані дружиною як допомогу на дітей, вона витратила на придбання спиртного, а не на дітей. Вважав, що їхня сім'я розпалась. Примирення між сторонами не можливе, оскільки дружина неодноразово запевняла, що змінить свою поведінку, перестане зловживати спиртним, однак слова не дотримувала. Сторони проживають окремо з 21 квітня 2015 року, шлюб носить лише формальний характер. Відповідачка двічі протягом року притягалася до адміністративної відповідальності за ухилення від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей. Йому вдалося розшукати дітей та забрати їх за допомогою працівників міліції лише 10 липня 2015 року. Дітей він забрав до себе, вони були недоглянуті, голодні та хворі.

Ураховуючи викладене, ОСОБА_1 просив суд розірвати шлюб з ОСОБА_2 та визначити місце проживання дітей з ним, оскільки своєю аморальною поведінкою відповідачка може зашкодити розвитку їхніх дітей.

Справа слухалася судами неодноразово.

Рішенням Долинського районного суду Івано-Франківської області від 03 листопада 2015 року позов ОСОБА_1 задоволено. Шлюб між ОСОБА_1 та ОСОБА_2, зареєстрований 07 вересня 2010 року, розірвано. Дітей: ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_2, ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_3, залишено проживати з батьком - ОСОБА_1

Рішення суду першої інстанції мотивовано тим, що між сторонами у справі склалися неприємні стосунки, що привело до припинення між ними сімейних відносин, розпаду сім'ї, яку позивач вважав неможливим зберегти, наполягав на розлученні, оскільки сімейних стосунків

сторони не підтримують і живуть окремо, що на думку суду дає підстави для задоволення позовних вимог про розірвання шлюбу між сторонами. Вирішуючи питання щодо місця проживання малолітніх дітей учасників справи, суд першої інстанції вказав, що мати дітей неодноразово притягувалася до адміністративної відповідальності за порушення статті 184 КУпАП (невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей), при цьому ОСОБА_2 визнавала, що не в повній мірі займається вихованням дітей. Крім того, судом вказано, що згідно висновку органу опіки та піклування Долинської РДА про визначення місця проживання дітей від 30 жовтня 2015 року, орган опіки та піклування рекомендував після розірвання шлюбу між батьками, залишити малолітніх дітей ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_2 та ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_3 проживати з батьком ОСОБА_1 з огляду на зазначене, суд визначив місце проживання малолітніх дітей з батьком, оскільки це відповідає інтересам малолітніх дітей сторін.

Рішенням апеляційного суду Івано-Франківської області від 21 квітня 2017 року апеляційну скаргу ОСОБА_2 задоволено частково. Рішення Долинського районного суду від 03 листопада 2015 року в частині визначення місця проживання малолітніх дітей: ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_2 та ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_3, з батьком - ОСОБА_1, скасовано. Ухвалено в цій частині нове рішення, яким визначено місце проживання малолітніх дітей: ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_2, та ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_3, з матір'ю - ОСОБА_2. В решті рішення суду першої інстанції залишено без змін.

Рішення апеляційного суду мотивовано тим, що з наданих суду характеристик та акту обстеження матеріально - побутових умов вбачається, що відповідач забезпечена житлом, оскільки проживає у будинку, що належить на праві власності її матері разом з останньою та двома іншими малолітніми дітьми ОСОБА_6., ІНФОРМАЦІЯ_7, та ОСОБА_7., ІНФОРМАЦІЯ_8. На даний час відповідач перебуває у декретній відпустці по догляду за малолітньою дитиною ОСОБА_7, ІНФОРМАЦІЯ_8, та отримує допомогу на дітей. Троє інших малолітніх дітей ОСОБА_3, ОСОБА_4 та ОСОБА_5 проживають у смт Вигода з батьком. Судом вказано, що на даний час діти позбавлені можливості спілкуватися між собою, а суд першої інстанції ухвалив рішення, яке суперечить нормам чинного національного та європейського законодавства. Висновок органу опіки та піклування колегія суддів апеляційного суду оцінила критично, вказавши, що даний висновок є немотивованим. Апеляційний суд вказав на відсутність виняткових обставин для розлучення малолітніх дітей з матір'ю та іншими малолітніми дітьми, а встановлення місця проживання трьох малолітніх дітей з батьком на даному етапі розвитку дітей не буде максимально відповідати їх інтересам, оскільки діти в такому віці потребують більше материнської опіки та догляду, у зв'язку із чим ухвалив висновок про те, що після розірвання шлюбу батьків малолітніх дітей: ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_2, та ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_3, слід залишити проживати з матір'ю ОСОБА_2.

У касаційній скарзі, поданій у травні 2017 року до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, ОСОБА_1., посилаючись на неправильне застосування судом апеляційної інстанції норм матеріального права та порушення норм процесуального права, просить скасувати оскаржене судове рішення в частині вирішення позовних вимог щодо проживання малолітніх дітей з батьком та передати справу в цій частині на новий розгляд до суду апеляційної інстанції.

Касаційна скарга не містить доводів та вимог стосовно вирішення позову в частині розірвання шлюбу між сторонами, тому в силу вимог статті 400 ЦПК України справа в указаній частині судом касаційної інстанції не переглядається.

Підстави касаційного оскарження судових рішень обґрунтовано тим, що суд апеляційної інстанції безпідставно визначив місце проживання дітей сторін з відповідачем. Остання двічі протягом року притягувалася до адміністративної відповідальності за ухилення від виконання своїх батьківських обов'язків. Суд апеляційної інстанції залишив поза увагою, що з липня 2015 року діти постійно проживають із батьком, а мати не бере участі в їх вихованні та утриманні, не цікавиться їх розвитком, здоров'ям, не надає матеріальної допомоги та не проявляє бажання бачитися з дітьми. Розпорядженням Долинської РДА № 206 від 12 липня 2016 року визначено порядок участі матері у вихованні дітей, яким встановлено порядок побачень ОСОБА_2 з малолітніми ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_2, та ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_3, і яким відповідач для побачень з дітьми не користується. Скаржник зауважує, що відповідач не має самостійного доходу, живе за рахунок державної допомоги, призначеної у зв'язку із народженням п'ятої дитини. Матеріали справи містять два висновки органу опіки і піклування Долинської РДА від 30 жовтня 2015 року та від 10 квітня 2017 року, згідно з якими компетентні органи рекомендували після розірвання шлюбу залишити неповнолітніх дітей проживати з батьком. Скаржник вказує на те, що має стабільний зарібок, влаштував дітей до дошкільного навчального закладу, з вихованням дітей йому допомагають його мама та сестра, він має належні умови для проживання та виховання дітей, що підтверджено актами-обстеженнями, має позитивні характеристики з місць роботи на проживання, на що апеляційний суд уваги не звернув та безпідставно скасував законне та обґрунтоване рішення суду першої інстанції щодо визначення місця проживання дітей.

04 травня 2018 року справу передано до Верховного Суду.

Згідно частини третьої статті 3 ЦПК України провадження у цивільних справах здійснюється відповідно до законів, чинних на час вчинення окремих процесуальних дій, розгляду і вирішення справи.

Згідно статті 388 ЦПК України судом касаційної інстанції у цивільних справах є Верховний Суд.

Відповідно до частини другої статті 389 ЦПК України підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Відповідно до статті 400 ЦПК України під час розгляду справи в касаційному порядку суд перевіряє в межах касаційної скарги правильність застосування судом першої або апеляційної інстанції норм матеріального чи процесуального права і не може встановлювати або (та) вважати доведеними обставини, що не були встановлені в рішенні чи відкинуті ним, вирішувати питання про достовірність або недостовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими. Суд касаційної інстанції перевіряє законність судових рішень лише в межах позовних вимог, заявлених у суді першої інстанції. Суд не обмежений доводами та вимогами касаційної скарги, якщо під час розгляду справи буде виявлено порушення норм процесуального права, які є обов'язковою підставою для скасування рішення, або неправильне застосування норм матеріального права.

За частиною першою статті 402 ЦПК України у суді касаційної інстанції скарга розглядається за правилами розгляду справи судом першої інстанції в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи з урахуванням статті 400 цього Кодексу.

Касаційна скарга підлягає частковому задоволенню.

Судами встановлено, що 07 вересня 2010 року між ОСОБА_1 та ОСОБА_2 зареєстровано шлюб, від якого вони мають дітей: ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_2, та ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_3.

Згідно з постановами Долинського районного суду Івано-Франківської області від 20 березня 2015 року та від 17 липня 2015 року ОСОБА_2 була притягнута до адміністративної відповідальності за частиною першою статті 184 КУпАП та частиною другою статті 184 КУпАП за ухилення від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей.

Згідно протоколу бесіди від 15 травня 2015 року громадянка ОСОБА_2 була ознайомена щодо своїх обов'язків по відношенню до своїх малолітніх дітей. Також вона попереджена про недопустимість залишення дітей на свою матір, під час своєї відсутності. В ході бесіди громадянка ОСОБА_2 визнала, що не в повній мірі займається вихованням дітей і взяла на себе зобов'язання змінити своє відношення до виховання дітей.

Відповідно до частини третьої статті 51 Конституції України сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою.

Згідно із частиною сьомою статті 7 СК України дитина має бути забезпечена можливістю здійснення її прав, установлених Конституцією України, Конвенцією про права дитини, іншими міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Пунктами 1, 2 статті 3 Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 року, ратифікованої Верховною Радою України 27 лютого 1991 року, передбачено, що в усіх діях щодо дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини. Дитині забезпечується такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом.

За правилами статті 9 Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 року держави-учасниці забезпечують те, щоб дитина не розлучалася з батьками всупереч їх бажанню, за винятком випадків, коли компетентні органи згідно з судовим рішенням, визначають відповідно до застосовуваного закону і процедур, що таке розлучення необхідне в якнайкращих інтересах дитини. Таке визначення може бути необхідним у тому чи іншому випадку, наприклад, коли батьки жорстоко поведуться з дитиною або не піклуються про неї, або коли батьки проживають роздільно і необхідно прийняти рішення щодо місця проживання дитини.

Відповідно до статті 18 Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 року батьки або у відповідних випадках законні опікуни несуть основну відповідальність за виховання і розвиток дитини. Найкращі інтереси дитини є предметом їх основного піклування.

Згідно статті 141 СК України мати і батько мають рівні права та обов'язки щодо дитини.

Мати, батько та дитина мають право на безперешкодне спілкування між собою, крім випадків, коли таке право обмежене законом (стаття 153 СК України).

Згідно зі статтею 157 СК України питання про виховання дитини вирішується батьками спільно. Той із батьків, хто проживає окремо від дитини, зобов'язаний брати участь у її вихованні і має право на особисте спілкування з нею. Той із батьків, з ким проживає дитина, не має права перешкоджати тому з батьків, хто проживає окремо, спілкуватися з дитиною та брати участь у її вихованні, якщо таке спілкування не перешкоджає нормальному розвитку дитини. Батьки мають право укласти договір щодо здійснення батьківських прав та виконання обов'язків тим з них, хто проживає окремо від дитини. Договір укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню.

Відповідно до частини першої статті 160 СК України місце проживання дитини, яка не досягла десяти років, визначається за згодою батьків.

Статтею 161 СК України передбачено, що якщо мати та батько, які проживають окремо, не дійшли згоди щодо того, з ким із них буде проживати малолітня дитина, спір між ними може вирішуватися органом опіки та піклування або судом. Під час вирішення спору щодо місця проживання малолітньої дитини беруться до уваги ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення. Орган опіки та піклування або суд не можуть передати дитину для проживання з тим із батьків, хто не має самостійного доходу, зловживає алкогольними напоями або наркотичними засобами, своєю аморальною поведінкою може зашкодити розвитку дитини.

ОСОБА_2 не має самостійного доходу, отримує державну допомогу, призначену у зв'язку із народженням дітей.

Випадки ухилення ОСОБА_2 від виконання передбачених законом обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання дітей, зокрема, шляхом залишення без догляду своїх неповнолітніх дітей, а також розпиванням спиртних напоїв у присутності дітей, встановлені судовими рішеннями, які набрали законної сили, у справах № 343/602/15-п та № 343/1466/15-п.

ОСОБА_1 з 02 серпня 2011 року працює в ТОВ «Уніплит», має постійний дохід, за місцем роботи характеризується позитивно, що підтверджується його характеристикою.

Згідно висновків органу опіки та піклування Долинської РДА про визначення місця проживання дітей від 30 жовтня 2015 року та від 10 квітня 2017 року орган опіки та піклування вважав за доцільне після розірвання шлюбу між батьками, залишити малолітніх дітей ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_2, та ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_3, проживати з батьком ОСОБА_1

Колегія суддів суду касаційної інстанції не може погодитись із висновком суду апеляційної інстанції про те, що суд першої інстанції, визначаючи місце проживання малолітніх дітей з батьком, ухвалив рішення, яке суперечить нормам чинного національного та європейського законодавства, не встановивши при цьому виняткових обставин для розлучення малолітніх дітей з матір'ю.

Згідно статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтер

есах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

Згідно прецедентної практики Європейського Суду з прав людини об'єктом статті 8 указаної Конвенції є, в основному, захист людини від будь-якого втручання з боку державних органів. Однак це положення не просто змушує державу утримуватись від такого втручання. Крім цього, насамперед поряд з існуванням негативних зобов'язань, існують позитивні зобов'язання, пов'язані з ефективною повагою до приватного або сімейного життя. Ці зобов'язання можуть включати в себе вжиття заходів, спрямованих на забезпечення поваги до приватного життя навіть у сфері відносин між окремими особами (рішення Європейського Суду з прав людини у справі «М. С. проти України» від 11 липня 2017 року (заява № 2091/13).

Ухвалюючи рішення в справі «М. С. проти України» від 11 липня 2017 року (заява № 2091/13), Європейський суд з прав людини наголосив, що в таких справах основне значення має вирішення питання про те, що найкраще відповідає інтересам дитини. На сьогодні існує широкий консенсус, у тому числі в міжнародному праві, на підтримку ідеї про те, що у всіх рішеннях, що стосуються дітей, їх найкращі інтереси повинні мати першочергове значення.

При цьому Європейський суд з прав людини зауважив, що при визначенні найкращих інтересів дитини у кожній конкретній справі необхідно враховувати два аспекти: по-перше, інтересам дитини найкраще відповідає збереження її зв'язків із сім'єю, крім випадків, коли сім'я є особливо непридатною або неблагополучною; по-друге, у якнайкращих інтересах дитини є забезпечення її розвитку у безпечному, спокійному та стійкому середовищі, що не є неблагонадійним.

Найкращі інтереси дитини можуть, залежно від їх характеру та серйозності, перевищувати інтереси батьків.

Скасовуючи рішення суду першої інстанції у даній справі та ухвалюючи рішення про визначення місця проживання дітей з матір'ю, суд апеляційної інстанції обмежився висновком про відсутність виняткових обставин для розлучення малолітніх дітей з матір'ю.

До рішення Європейського Суду з прав людини в справі «М. С. проти України» від 11 липня 2017 року (заява № 2091/13) відповідно до пункту 2 статті 45 Конвенції та пункту 2 правила 74 Регламенту Суду додана окрема думка судді Карло Ранзоні, яка зводиться до наступного.

Презумпція на користь матері в справах про опіку над дитиною не підтримується ані практикою на рівні ООН після прийняття Декларації, ані судовою практикою Європейського Суду з прав людини і не відповідає позиції Ради Європи і більшості держав-членів. У 21 столітті методологія з такою презумпцією, яку можна відхилити лише за «виняткових обставин» більше не є раціональною в частині прав, що гарантуються Конвенцією. Основна думка полягає в тому, що ця презумпція, за відсутністю доказів на користь зворотного, розглядає проживання дитини з батьком як таке, що не відповідає найкращим інтересам дитини (див. справу «Цаунеггер проти Німеччини» з відповідними змінами, заява № 22028/04, § 46, 03 грудня 2009 року).

Декларація ООН не є юридично обов'язковим документом. Вона стала основою для розробки Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини 1989 року, яка, на відміну від Декларації, є юридично обов'язковим міжнародним договором. Утім, підготовчі матеріали до Конвенції чітко демонструють, що положення про «розлучення дитини з матір'ю лише за виняткових обставин» існувало на дуже початковій стадії процесу розробки. Його потім критикували, оскільки він просував стереотипний погляд матерів, який ґрунтувався на дискримінації, а відтак, його вилучили. Принцип найкращих інтересів дитини, що випливає з самої Декларації, отримав повну підтримку, втім, як першочергове та найважливіше міркування (див., наприклад, Шарон Детрік, Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини, Путівник до «Travaux Préparatoires», 1992 р., і Токо Кайме, «Основи прав у Африканській хартії про права та добробут дитини», Африканський журнал правових досліджень, листопад 2009).

Як зазначалося в справі «Цаунеггер проти Німеччини» (цитувалася вище, § 60), спільною відправною точкою для рішень більшості держав-членів, погоджено те, що рішення щодо присудження опіки мають ґрунтуватися на найкращих інтересах дитини. Палата Лордів, наприклад, у своєму рішенні від 04 липня 1996 року вичерпно заперечила презумпцію чи принцип «переваги матері» в питаннях опіки. Більше того, він підкреслив, що перевага маленької дитини бути зі своєю матір'ю стала лише однією з багатьох конкуруючих обставин і що вона не була переважаючою (див. справу «М.Л. проти Великобританії», заява № 35705/97, 20 березня 2001 р.).

Насамкінець, Рада Європи декілька разів засуджувала нерівне ставлення до батьків і наголошувала на тому, що роль батька щодо дітей необхідно краще визнавати і належно цінувати. Наприклад, у своїй Постанові 2079 (2015) щодо «Рівності і спільної батьківської відповідальності: роль батька» Парламентська Асамблея наголосила на важливості «подолання гендерних стереотипів щодо ролей, які приписуються жінкам і чоловікам у сім'ї» як «відображення соціологічних змін, що відбулися впродовж останніх п'ятдесяти років з огляду на організацію приватної сфери і сім'ї».

У порушення статті 303 ЦПК України в редакції чинній на час ухвалення рішення судом апеляційної інстанції, апеляційний суд на зазначене уваги не звернув, не встановив належних фактичних обставин справи та не сприяв забезпеченню найкращих інтересів малолітніх дітей сторін. Через застосування у справі презумпції «на користь матері» апеляційний суд звужив обсяг своєї оцінки її обставин, безпідставно обмежився встановленням відсутності «виняткових обставин» і знехтував вивченням подальших «не виняткових» обставин, які мають значення при забезпеченні найкращих інтересів дітей учасників справи.

Крім того, відповідно до положень статті 303 ЦПК України в редакції чинній на час ухвалення рішення судом апеляційної інстанції під час розгляду справи в апеляційному порядку апеляційний суд перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів апеляційної скарги та вимог, заявлених у суді першої інстанції. Апеляційний суд досліджує докази, які судом першої інстанції були досліджені з порушенням встановленого порядку або в дослідженні яких було неправомірно відмовлено, а також нові докази, неподання яких до суду першої інстанції було зумовлено поважними причинами.

Сторонами не подавались до суду апеляційної інстанції будь-які нові докази в даній справі, також не заявлялись клопотання про дослідження доказів, які судом першої інстанції були досліджені з порушенням встановленого порядку або в дослідженні яких було неправомірно відмовлено.

Апеляційний суд скасував рішення суду першої інстанції та ухвалив нове протилежне за змістом рішення щодо визначення місця проживання дітей з матір'ю, у порушення положень статті 303 ЦПК України, в редакції чинній на час ухвалення рішення судом апеляційної інстанції, на підставі тих же доказів, що й суд першої інстанції, не зазначивши достатніх мотивів, за якими він вважав неправильними висновки суду першої інстанції.

Повно та всебічно дослідивши обставини справи в частині визначення місця проживання малолітніх дітей учасників справи, перевіrivши їх доказами, які оцінено на предмет належності, допустимості, достовірності, достатності та взаємного зв'язку, установивши в цій частині, що мати дітей неналежно виконує батьківські права, за що притягалася до адміністративної відповідальності, врахувавши висновки органу опіки і піклування, якими рекомендовано визначити місце проживання дітей з батьком, а також створення останнім належних умов для проживання, виховання та забезпечення дітей, суд першої інстанції в указаній частині дійшов обґрунтованого висновку про залишення проживати з батьком - ОСОБА_1, дітей учасників справи: ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_1, ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_2, ОСОБА_5, ІНФОРМАЦІЯ_3, що відповідає найкращим інтересам останніх.

Враховуючи те, що апеляційний суд скасував судові рішення, яке відповідає закону, суд касаційної інстанції скасовує рішення апеляційного суду та залишає в силі рішення суду першої інстанції на підставі статті 413 ЦПК України.

З урахуванням викладеного та керуючись статтями 409, 413, 416 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду,

ПОСТАНОВИВ:

Касаційну скаргу ОСОБА_1 задовольнити частково.

Рішення апеляційного суду Івано-Франківської області від 21 квітня 2017 року скасувати в частині визначення місця проживання малолітніх дітей, рішення Долинського районного суду Івано-Франківської області від 03 листопада 2015 року в указаній частині залишити в силі.

Постанова набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною та оскарженню не підлягає.

Головуючий В. С. Висоцька

Судді: А. О. Лесько

С. Ю. Мартев

І. М. Фаловська

С. П. Штелик